

Bruksela, 17 marca 2025 r.
(OR. en)

7161/25

COH 19

NOTA

Od:	Prezydencja
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Bardziej dynamiczna i strategiczna polityka spójności: wprowadzanie zmian w kontekście obecnej i przyszłej perspektywy finansowej – <i>Wymiana poglądów</i>

Ministrowie odpowiedzialni za politykę spójności są proszeni, by – na posiedzeniu Rady do Spraw Ogólnych 28 marca, które będzie poświęcone tej polityce – na podstawie dokumentu prezydencji przedstawionego w załączniku do niniejszej noty przeprowadzić dyskusję na temat „Bardziej dynamiczna i strategiczna polityka spójności: wprowadzanie zmian w kontekście obecnej i przyszłej perspektywy finansowej”.

Dokument informacyjny**na posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych poświęcone polityce spójności****„Bardziej dynamiczna i strategiczna polityka spójności: wprowadzanie zmian w kontekście obecnej i przyszłej perspektywy finansowej”**

Od kilku miesięcy coraz intensywniej prowadzona jest debata na temat możliwego przyszłego kształtu kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF), z uwzględnieniem polityki spójności. W kształtowaniu tej dyskusji biorą udział wszystkie zainteresowane strony, reprezentujące Komisję Europejską, państwa członkowskie, władze regionalne i lokalne, inne instytucje UE, a także organizacje akademickie i pozarządowe¹. Jak dotąd główne wnioski płynące z tych dyskusji pokazują, że w odniesieniu do kolejnych ram finansowych nie wchodzi w grę opcja polegająca na utrzymaniu dotychczasowego scenariusza postępowania. Jeśli jednak chodzi o bardziej szczegółowe rozwiązania, istnieje wiele możliwych podejść, co stwarza potrzebę omówienia praktycznych rozwiązań i wypracowania konsensusu w ich sprawie.

¹ Zob. m.in.: konkluzje Rady w sprawie polityki spójności, wspólna deklaracja ministrów odpowiedzialnych za politykę spójności podpisana przez 11 państw członkowskich (BG, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, RO, SK, SI, PL), przyjęta w Pradze w maju 2024 r.; sprawozdanie grupy wysokiego szczebla ds. przyszłości polityki spójności; 9. sprawozdanie na temat spójności wraz z konkluzjami Rady przyjętymi w czerwcu 2024 r.; raport E. Letty: „Much More Than a Market” (*Znacznie więcej niż rynek*); konkluzje Rady w sprawie przyszłości polityki spójności.

Komisja Europejska zaproponowała zestaw głównych celów i priorytetów UE na nadchodzące lata². **Obejmują one potrzebę podjęcia śmiałych działań w celu zapewnienia trwałego dobrobytu, konkurencyjności, demokracji, bezpieczeństwa, obrony i odporności, przy jednoczesnej ochronie unijnych wartości. Konkurencyjność** wskazano jako jeden z głównych celów UE, podkreślając że **będzie ona przewodnim i centralnym elementem mandatu Komisji Europejskiej**. Jednym z fundamentów konkurencyjności Europy są jej obywatele, w związku z czym kluczowe znaczenie ma **promowanie umiejętności i wysokiej jakości miejsc pracy**. Ponadto w kontekście zmieniającej się sytuacji geopolitycznej na znaczeniu zyskała również **europejska obronność**, co niedawno potwierdziła Rada Europejska³. Komisja wskazała możliwe działania w celu uproszczenia i zmniejszenia obciążeń administracyjnych, wspierania szybkości i elastyczności wdrażania polityk oraz lepszego koordynowania polityk na szczeblu unijnym i krajowym. Ramy regulacyjne UE mają zostać poddane przeglądowi i dostosowane, tak aby lepiej odpowiadały one potrzebom obywateli i przedsiębiorstw oraz aby wdrażać unijne fundusze w sposób terminowy i skuteczny.

² Komisja Europejska, 2025: komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Kompas konkurencyjności dla UE”, COM(2025) 30 final; „Program prac Komisji na 2025 r. Razem ku odważniejszej, prostszej, szybszej Unii”, COM(2025) 45 final; komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Prostsza i szybsza Europa: komunikat dotyczący wdrażania i upraszczania”, COM(2025) 47 final; pismo od przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen z 4 marca 2025 r. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684; komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unia umiejętności”, COM(2025) 90 final.

³ Konkluzje Rady Europejskiej dotyczące europejskiej obronności z 6 marca 2025 r.

W komunikacie pt. „Droga ku następnym wieloletnim ramom finansowym”, opublikowanym w lutym 2025 r.⁴, zaznaczono, że w przyszłym budżecie UE priorytetowe znaczenie powinny mieć wspólne wyzwania, w przypadku których finansowanie na szczeblu europejskim przynosi największą wartość dodaną. W komunikacie bardzo wyraźnie podkreślono, że: „osiąganie priorytetów UE musi się odbywać wspólnym wysiłkiem – państwa członkowskie i ich regiony powinny nadawać kształt wielu inwestycjom unijnym w terenie, zaś budżet UE powinien je w tym wspierać i zachęcać do działania”. Położono nacisk na bardziej zdecydowane wdrażanie podejścia opartego na wynikach jako rozwiązania służącego zwiększeniu efektywności i szybkości wdrażania.

W tym samym dokumencie Komisja Europejska proponuje również nowe podejście do zmodernizowanego budżetu UE, które powinno obejmować jako jeden z zasadniczych elementów m.in. „plan dla każdego kraju zawierający kluczowe reformy i inwestycje oraz koncentrujący się na naszych wspólnych priorytetach, w tym na promowaniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej”. Komisja wskazała, że „wzmocniona polityka spójności i wzrostu, której centralnym elementem są regiony, musi zostać opracowana i wdrożona we współpracy z władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi”, jednak sposób praktycznej realizacji tego postulatu wymaga jeszcze dalszych wyjaśnień.

Zdaniem Komisji założeniem takiego planu byłoby stworzenie możliwości w zakresie poprawy koordynacji między politykami na szczeblu unijnym i krajowym, zapewnienia między nimi synergii oraz wspierania zmian strukturalnych (w państwach członkowskich i regionach), pod warunkiem, że plan ten będzie powiązany z ujednoczeniem i uproszczeniem przepisów wykonawczych. Brakuje jednak jasności co do proponowanego włączenia reform i inwestycji do planów krajowych, zwłaszcza w kontekście wniosków wyciągniętych z wdrażania reform w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności istnieją też wyzwania związane z określeniem odpowiedniej roli regionów w tym modelu. Ponadto kwestie ewentualnego wpływu tego nowego podejścia na dysproporcje regionalne w obrębie poszczególnych krajów oraz roli władz regionalnych i lokalnych są również niejasne i mogą budzić obawy co do narzucenia uniwersalnego rozwiązania. W związku z tym należy zastanowić się i omówić między państwami członkowskimi, w jaki sposób polityka spójności powinna być wdrażana w ramach perspektywy finansowej na okres po 2027 r., w szczególności biorąc pod uwagę to, jak we wnioskach Komisji sformułowane są priorytety UE, metody realizacji i rola polityki spójności.

⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Droga ku następnym wieloletnim ramom finansowym”, COM(2025) 46 final.

Z uwagi na coraz bardziej intensywną refleksję nad możliwym sposobem dostosowania działań i polityk do nowych priorytetów UE zaproponowanych przez Komisję **właściwe wydaje się również zmodernizowanie polityki spójności już w kontekście obecnych WRF podczas trwającego śródkresowego przeglądu programów polityki spójności**. Dostosowanie obecnej polityki spójności do wspólnych wyzwań wymagałoby wysiłków wszystkich zainteresowanych stron na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym w celu ponownego ukierunkowania i przyspieszenia wdrażania polityki spójności oraz osiągnięcia rezultatów w jej ramach.

W tym kontekście Komisja wskazała, że **trwający śródkresowy przegląd programów polityki spójności** mógłby stanowić dobrą okazję do dostosowania polityki spójności do pojawiających się potrzeb i priorytetów UE, zwłaszcza z myślą o zwiększeniu konkurencyjności i odporności UE, wzmocnieniu bezpieczeństwa i uproszczeniu procedur. Jednocześnie podkreśla się potrzebę poczynienia postępów w zakresie kluczowych inicjatyw UE, takich jak dostęp do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań lub wzmocnienie zdolności obronnych w UE⁵. Trwający śródkresowy przegląd polityki spójności można by również wykorzystać jako okazję do zastanowienia się nad dodatkowymi środkami, możliwościami i zachętami w zakresie obronności⁶, w tym nie tylko w odniesieniu infrastruktury podwójnego zastosowania, lecz także celów w pełni wojskowych. W związku z tym **należy zastanowić się, w jaki sposób dążyć do osiągnięcia celu spójności, a jednocześnie stawiać czoła głównym wyzwaniom, takim jak wzmocnienie konkurencyjności, odporności, bezpieczeństwa i obrony na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym w perspektywie krótko- i długoterminowej**.

⁵ Zob. m.in.: przemówienie wiceprzewodniczącego wykonawczego Komisji Raffaelego Fitta na konferencji pt. „The European Way of Growth: A Growth Policy for a Secure, Resilient and Globally Competitive Europe” (*Wzrost po europejsku: polityka wzrostowa na rzecz bezpieczeństwa, odporności i globalnej konkurencyjności Europy*), przemówienie wiceprzewodniczącego wykonawczego Komisji Raffaelego Fitta przed Komisją Rozwoju Regionalnego Parlamentu Europejskiego (REGI); pismo od przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen z 4 marca 2025 r. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684

⁶ Konkluzje Rady Europejskiej dotyczące europejskiej obronności z 6 marca 2025 r.

Dyskusja podczas formalnego posiedzenia ministrów odpowiedzialnych za politykę spójności ma na celu zbadanie możliwych sposobów wzmocnienia polityki spójności. Nie ulega wątpliwości, że przyszła polityka spójności powinna ewoluować i być ściślej dostosowana do wspólnych priorytetów UE. Jednocześnie należy jednak zachować i jeszcze bardziej wzmocnić jej główny cel, jakim jest osiągnięcie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Aby ukierunkować debatę na posiedzeniu Rady do Spraw Ogólnych w składzie odpowiedzialnym za spójność, polska prezydencja zwraca się do ministrów o podzielenie się swoimi poglądami na poniższe pytania. Pytania te zostaną omówione w ramach pojedynczej sesji, podczas której uczestnicy zaprezentują po kolei swoje stanowiska. Wystąpienia nie powinny trwać dłużej niż 4 minuty.

1. W jaki sposób należy osiągać traktatowe cele polityki spójności i wspierać wielopoziomowe sprawowanie rządów w ramach nowej struktury polityk UE po 2027 r.? W jaki sposób należy zaprogramować politykę spójności w ramach proponowanego planu dla każdego kraju, w tym reformy i inwestycje na szczeblu krajowym i na niższych szczeblach?
2. Biorąc pod uwagę podejście Komisji i konkluzje Rady Europejskiej, w jaki sposób należy dostosować politykę spójności w ramach obecnej perspektywy finansowej, aby skutecznie reagować na pojawiające się priorytety i potrzeby?